

Persa - v gréckej mytológii dcéra Titana Okeana a jeho manželky Tethys; matka Heliovho syna Aieta a Kirké; sestra Klymény

Persefona - gréc. Περσεφόνη/Persefone; lat. Proserpina

-v gréckej mytológii dcéra Dia a Déméter, manželka a spoluvládkyňa Hádesa, boha podsvetia, ktorý ju uniesol; Zeus, aby uzmieril rozhnevanú Déméter, rozhodol, že má jej dcéra prežiť v podsvetí tretinu roku a na dve tretiny sa má vracat' k matke na zem; v mytologickej symbolike Persefoné znamená obilie, ktorého matkou je Déméter, t.j. zem; jej kultové meno bolo Kore (porovnaj koré); pozri Proserpina, eleuzinie, Liber a Libera; orfizmus; kohút, cyprus

<http://en.wikipedia.org/wiki/Persephone>

<http://isearch.avg.com/search?cid=&mid=ae184cab4df747d0a9c4d5343d864f68-a4fc3dd81ec8f3214b30c42ccbda7470d5755f6d&lang=sk&ds=AVG&pr=fr&d=&v=&pid=AVG&sg=&sap=dsp&q=Persefone+z+Pirea>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Tartarus>

Zamarovský: v podsvetí mala rovnaké postavenie ako Diova manželka Héra; bola Hádovou spoluvládkyňou nad duchmi mŕtvych a podsvetnými bohmi (pozri bohovia podsvetia); žiarlivo dbala, aby žiaden zomrelý z ich kráľovstva neunikol a každý smrteľník sa do neho včas dostal; bola neúprosná a neľútostná ako sám Hádes; nemala rada ľudí ani ostatných bohov a to jej vracali ostatní bohovia; Hádovou manželkou sa stala proti svojej vôli; pred sobášom bola milá a príjemná, žila v spoločnosti nýmfy, zabávala sa s nimi na lúkach spevom a tancom, trhaním kvetov; keď raz pri prechádzke odtrhla kvet narcisu (kvet smrti), vynoril sa pred ňou z hlbín Hádes, zmocnil sa jej a prepadol sa do zeme; jej matka Déméter sa síce okamžite rozbehla za jej výkrikom, ale už po nej nenašla ani stopu; bez jedla a pitia Déméter blúdila a hľadala svoju dcéru, až jej nakoniec Hélios prezradil, čo sa stalo; Déméter sa vybrala na Olymp, kde Dia zahrnula výčítkami, lebo bez jeho vedomia sa tento čin nemohol stať; žiadala, aby jej dcéru okamžite vrátil; Zeus poslal do podsvetia svojho posla Herma, ale bolo neskoro; Hádes sa medzitým s Persefone oženil a dal jej zjesť jadrá granátového jablka, ktoré bolo symbolom manželstva; navyše keď niekto niečo v podsvetí zjedol, nemohol sa už vrátiť späť na svet živých (porovnaj pitie vody z podsvetnej rieky Léthe alebo zjedenie hl'uzu rastliny asfodel); do dlhom vyjednávaní Zeus dosiahol kompromis: Demeter súhlasila, aby jej dcera ostala Hádovou manželkou a bude s ním pobývať tretinu roka v podsvetí; Hádes sa zaviazal púšťať ju na dve tretiny roka na svet, aby žila so svojou matkou > na jar prichádza Persefone na svet a Déméter dáva z radosti nad jej návratom plodivú silu rastlinám, aby jej návrat celá príroda vítala zeleňou a kvetmi; keď sa na konci jesene Persefone vracia do ríše mŕtvych, Déméter za ňou smúti a s ňou aj celá príroda; v starších mýtoch Persefone prísna a nevl'udna, časom dostáva miernejšiu podobu; ako dcéra Déméter sa nazýva Kore (dievča); k matke mala láskyplný vzťah a rada ju sprevádzala (bola pritom, keď Demeter darovala prvé obilné zrná Triptolemovi); v podsvetí jej srdcom pohl' iba Orfeus spievajúci o svojej láske k zahynutej manželke Eurydike; ináč sa stala pasívnou hrdinkou príbehu, keď do podsvetia prišiel kráľ Lapitov Peiritoos a žiadal, aby mu Persefone prenechal, že sa s ňou chce oženiť; Hádes ho odsúdil k večnej nehybnosti, rovnako ako Thesea, ktorý ho sprevádzal (neskoršie ho oslobodil Hérakles); na rozdiel od tradičnej verzie Persefone považovaná v neskorších časoch za matku boha Zagrea, respektíve za manželku boha Iakcha, t.j. dvoch bohov stotožňovaných s Bakchom; pôvodne Persefone uctievaná v rámci kultu svojej matky v eleuzínskych mystériách; v rade miest uctievaná aj samostatne (napr. Lykosura v Arkádii); v Athénach uctievaná pod menom Basileia; v neskorších kultoch splyvala s kultom Hekate, Kybele, Gaie a nakoniec egyptskej Izidy; v rímskej mytológii nazývaná Proserpina a jej manželom bol Pluto alebo Dis; Persefone zobrazovaná v dvoch podobách: ako prísna vládkyňa podsvetia alebo krásna dievčina; v prvej podobe známa predovšetkým z vázového maliarstva (najznámejšia váza z čias okolo 340 pr.Kr. v Národnom múzeu v Neapole: "Hádove podsvetné kráľovstvo"); plastiky: terakotový reliéf z čias okolo 460 pr.Kr. ("Hádes a Persefone" z Lokry; dnes Národné múzeum v Reggio di Calabria); v druhej podobe sa opäť vyskytuje často vo vázovom maliarstve; v sochárstve: reliéf z Feidiovej školy z 430-420 pr.Kr. („Demeter a Kore“; reliéf nájdený vo vykopávkach v Eleuzíne; dnes v Národnom archeologickom múzeu v Aténach) a socha Persefone z Pirea; v novoveku: maľby: "Únos Proserpiny: Dürer (1500), N.dell'Abbate (1560, Louvre), J.Heinz (koniec 16.st.), Rembrandt (1632, Obrazáreň v berlínskom Dahleme), B.Bianco (1625-30, Valdštejnský palác v Prahe), C.Carlone (1727-30, Clam-Gallasov palác v Prahe); sochárstvo: "Únos Proserpiny": F.Giradon (1699, Versailles), L.S.Boizot (1786, Wallaceova zbierka v Londýne); Bernini (Pluto unáša Proserpinu; 1622, Villa Borghese v Ríme)

Zamarovský v súvislosti s heslom *Theseus*: *Peiritoos* žiadal od Thesea, aby mu pomohol dostať za manželku bohyňu Persefone, manželku vládcu podsvetia; hoci mu to Theseus vyhováral, napokon obaja išli do podsvetia, kde ich Hádes posadil na kamennú stoličku, ku ktorej prirástli; Peiritoos už nikdy nepustil, ale Thesea a po čase vyslobodil Herakles; jednako len urazení bohovia potrestali Thesea tým, že ho v ďalšom živote opustilo šťastie

Biedermann: Persefone a Demeter zasvätená rastlina *asfodel*; symbolom Persefone bol *cyprus*

Baleka: Persefone ako kráľovná kresťanského *podsvetia*, t.j. *pekla* býva zobrazovaná ako škaredá starena

www: podľa *Ovidia* boli Sirény boli spoločníčkami mladej *Persefone* a dostali od *Demeter* krídla, aby hľadali jej dcéru, keď ju Hádes uniesol; podľa *Hygiea* však Demeter prekliala Sirény za to, že zasahovali do únosu Persefony

Wensleydalová v súvislosti s heslom *Sirény*: v inej legende vystupujú Sirény ako *Nymfy*, spoločníčky Persefone, ktorú uniesol Hádes; Sirénam v ich smútku narástli krídla, aby ju mohli hľadať

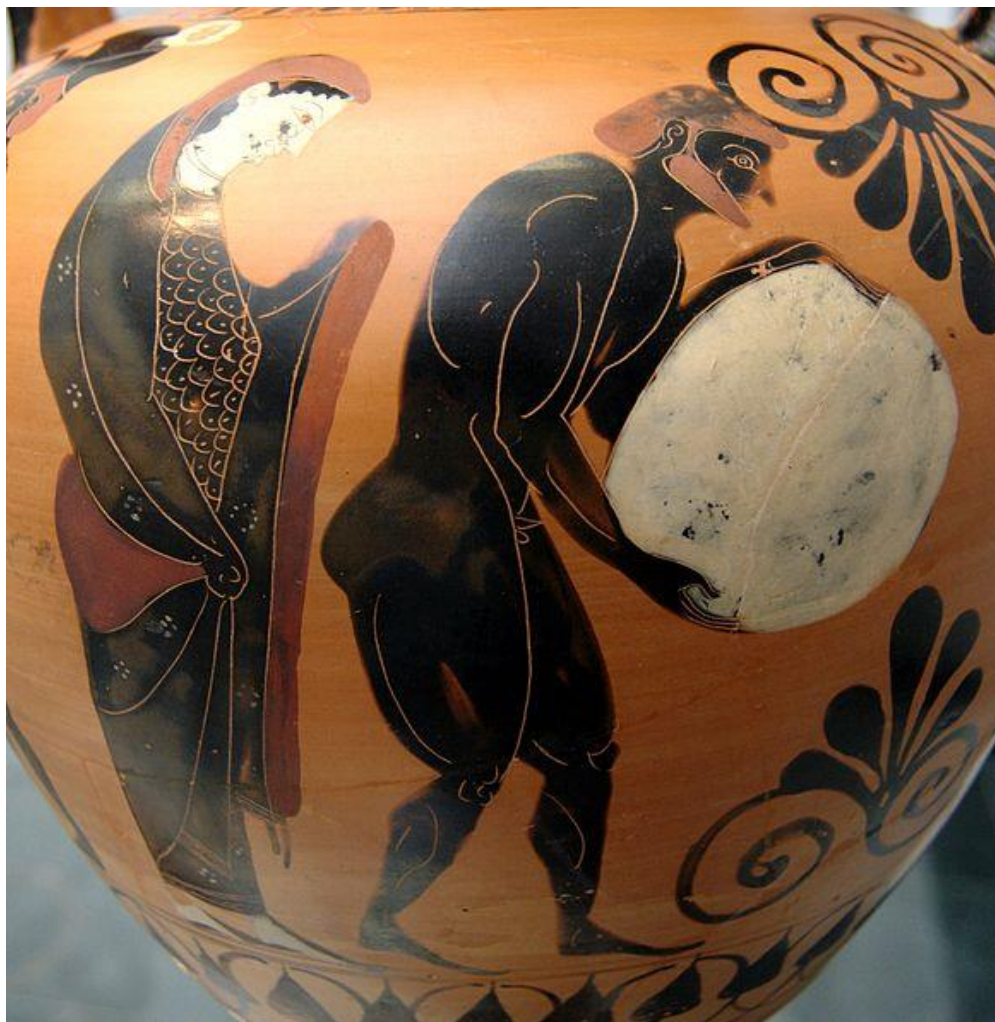
Persefone otvára likon mystikon. Tzv. Pinax Persephone (Magna Graecia, 5.st.pr.Kr.)

Pinax Hádes a Persefone na tróne (Locri, Taranto, Taliansko 5.st.pr.Kr.)

Persefone (antická socha)

Persefone dozerá na Sifyfa v Tartare (antická keramika)

H. Powers: Persefona

G. Luka: Únos Proserpiny

Ch.-A. Coypel: Únos Persefone (1720)

L. F. Leighton: Návrat Persefony (19.st.)

D. G. Rossetti: Persefone (1873-1877)

O. Kokoschka: Hádes a Persefone (1950)

Persefone z Pirea - jedna z najlepšie zachovaných antických sôch z čias okolo 420 pr.Kr.

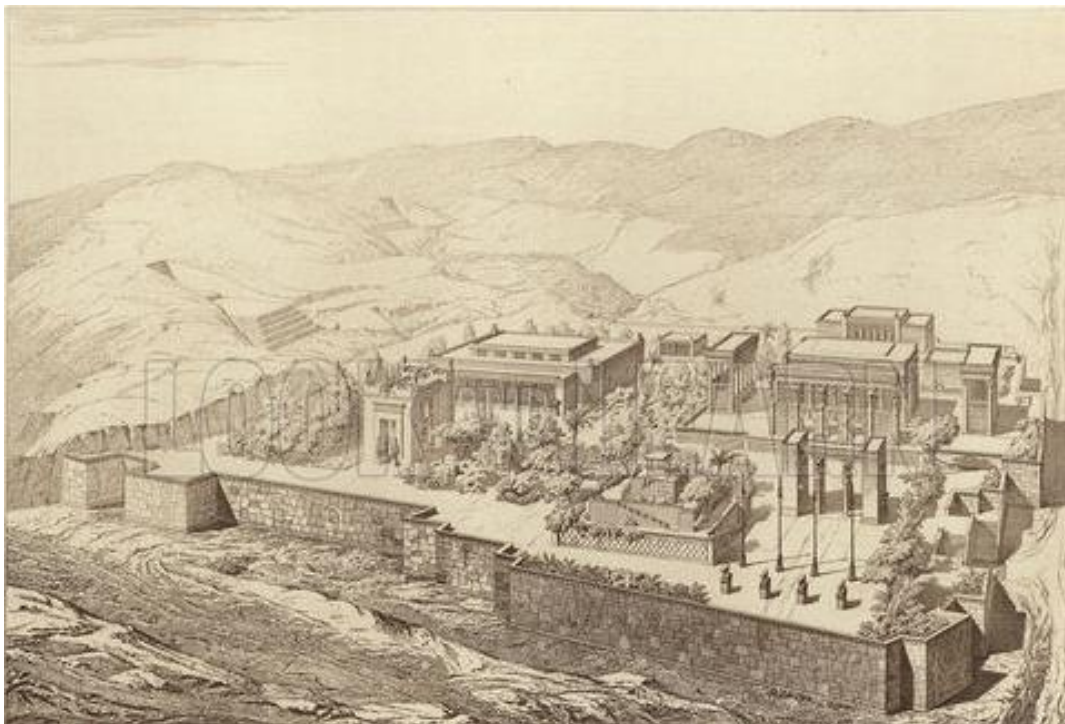

Persefone z Pirea (okolo 420 pr.Kr.)

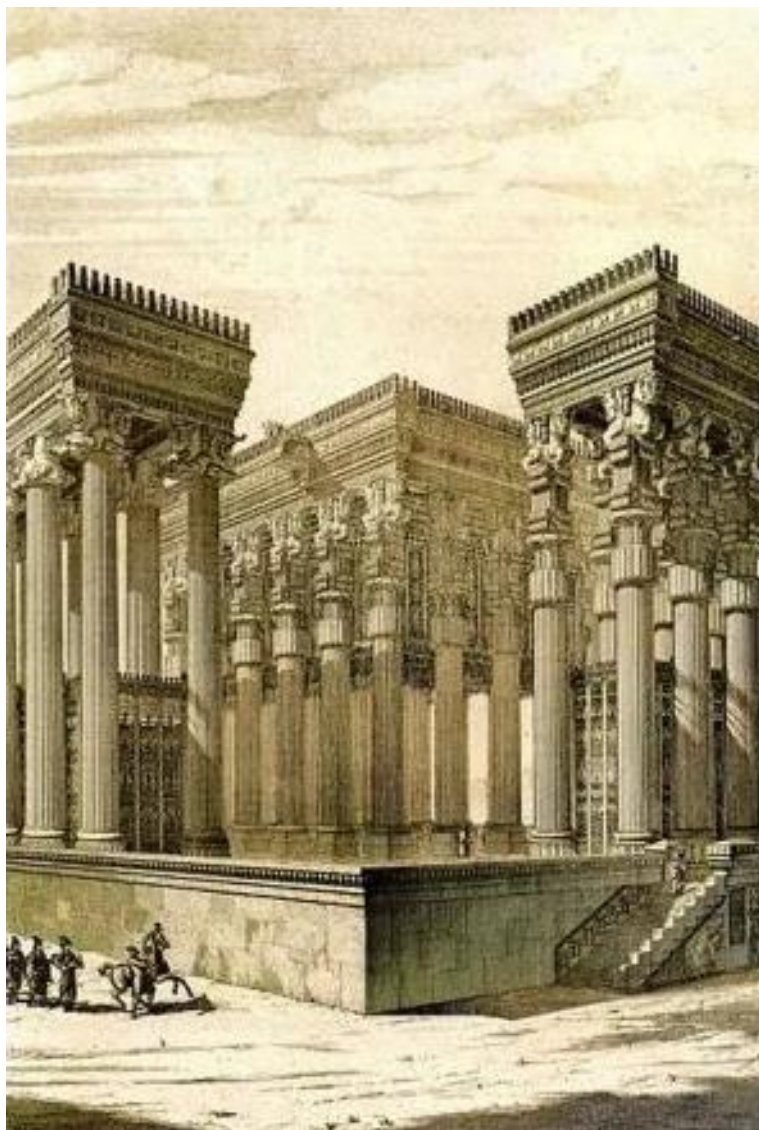
Persepolis - staroveké mesto na pôvodnom *elamskom* teritóriu; založené Dáreiom I. okolo 450 pr.Kr. zo staroperzskej dynastie *Achajmenovcov* (pozri *perzská ríša*); 332 pr.Kr. dobyté a vypálené *Alexandrom Macedónskym*, údajne na popud Alexandrovej milenky *Thais*; pozri *apadána*, *Homa*

<http://www.lookandlearn.com/history-images/M189141/Persepolis-Propylaea?img=46&search=Persepolis&bool=phrase>

<http://www.lookandlearn.com/history-images/search.php?img=41&search=Persepolis&bool=phrase>

Ch Chipiez: Rekonštrukcia Persepolis

Rekonštrukcia hypostylovej siene v Persepolis

Perses - v gréckej mytológii Titán, syn *Titána Kria* a jeho manželky *Euryboi*; pozri *Titáni, kozmogónia*

Perseus - Zamarovský: v gréckej mytológii syn *Dia* a *Danae*; jeden z mála gréckych hrdinov bez zápornej črty; krásou sa vyrovnal bohom, bol silný, obratný, odvážny a vždy úspešný; keď sa jeho ded *Akrisios* dozvedel, že podľa veštby zahynie rukou svojho vnuka, uväznil dcéru *Danae* v podzemnej komnate z kameňa a bronzu; Zeus, ktorému sa *Danae* páčila, sa k nej dostal cez krov v podobe zlatého dažďa; keď sa *Akrisios* dozvedel, čo sa stalo a narodil sa mu vnuk *Perseus*, napriek tomu, že chlapec mal božský pôvod, zatvoril matku aj dieťa do veľkej truhlice, ktorú osobne ju zatíkol a dal hodiť do mora; vlny odniesli truhlicu k ostrovu *Serif*, kde ju vylovil rybár *Diktys*, brat serifského kráľa *Polydekta*; keď sa *Danae* roky bránila kráľovmu zvädzaniu a odmietala stať sa jeho ženou, pokúsil sa ju *Polydektes* dostať násilím; *Perseus* matku ubránil; aby sa zbavil *Persea*, vyslovil kráľ pochybnosť o jeho božskom pôvode a vyzval ho, aby ho dokázal nadľudským činom: dal mu za úlohu zabiť *Medúzu*; *Perseovi* pomohli bohovi *Hermes* (dal mu čarovný zakrivený meč) a *Athéna* (dala mu lesklý medený štít, v ktorom sa všetko odrážalo); o pobyte *Medúzy* a jej sestier (*Gorgóny*) vedeli iba *Graie*; mali dohromady jedno oko, ktoré si vymieňali; *Perseus* počkal na okamih, keď si ho vymieňali a boli všetky slepé, zobral im oko a prinútil prezradiť cestu ku *Gorgonám*; cesta viedla cez háj *ným*f, ktoré dali *Perseovi* užitočné dary: *Hádovu* prilbu, ktorá robila človeka neviditeľným, *Hermovy* okřídlené sandále, ktoré dali človeku možnosť lietať, a čarovnú kapsu, ktorá sa zväčšovala a zmenšovala podľa toho, čo v nej bolo; takto vyzbrojený *Perseus* odletel na ostrov *Gorgón*; našiel ich ležiacu na bruchu a zakryté krídlami a rozpoznať medzi nimi smrteľnú *Medúzu* mu pomohol *Hermes*; keď odsekol *Medúze* hlavu, pozerajúc pritom do lesklého štítu, hodil jej hlavu do kapsy a zmizol dvom zvyšným rozzúreným

Gorgónam vďaka Hádovej prilbe; z preliatej krvi Medúzy sa zrodil okrídlený kôň *Pegas* a obor *Chrysaor*; okrídlené sandále Persea doniesli až do severnej Afriky k *Titánovi Atlasovi*, ktorý tu niesol za trest nebeskú klenbu (pozri *Titanomachia*); Atlas poznal *veštbu*, že Diov syn mu veľmi ublíži; keď mu Perseus povedal, že je synom Dia a zabil Medúzu, obvinil ho z klamstva a vyhnal ho; Perseus odvrátil hlavu a ukázal mu hlavu Medúzy ako dôkaz; len čo ju Atlas zazrel, skamenel a premenil sa na pohorie, ktoré sa dodnes nachádza medzi Marrákešom a Tunisom; Perseus ďalej pokračoval v ceste, ale v rozpálenom vzduchu *Afriky* mu presakovala jedovatá Medúzina krv cez kapsu; tam kde sa kvapky dotkli zeme, zrodili sa z nich jedovité hady; časom sa tak rozmnožili, že zničili v krajine život a premenili ju na *púšť*; keď sa Perseus dostal až na okraj sveta (Etiópie), zazrel kráľovský palác a pri skale pri mori prikovanú *Andromedu*, dcéru kráľa *Kefea* a *Kassiopeie*; mala vykúpiť svojím životom vlast' ohrozenú morskou obludou *Keto*; pod prisľubom kráľovských rodičov, že sa stane jeho ženou, ju zachránil; počas svadobnej hostiny vtrhol do paláca Andromedin bývalý nápadník *Fineus*, ktorý sa jej predtým zriekol, lebo nemal odvahu postaviť sa oblúde, a obvinil Persea z krádeže neviest; po boji v hodovnej sieni, ktorý sa rozpútal medzi Fineovou družinou a svadobčanmi, Perseus rozhodol boj opäť tým, že za pomoci Medúzinej hlavy premenil nepriateľov na kameň; potom sa Perseus vrátil s manželkou Andromedou na ostrov *Serifos* (pozri *koral*); *Polydektes* sa práve usiloval zajať *Danae*, ak by náhodou opustila Diov chrám, do ktorého sa pred ním ukryla; ani *Polydektes* neveril, že Perseus zabil Medúzu, tiež ho nazval luhárom a stihol ho rovnaký osud ako *Atlasu*; potom odovzdal vládu na ostrove *Serif* *Diktovi* a sám sa s matkou a manželkou vrátil do rodného *Argu*; jeho ded kráľ *Akrisios* zo strachu pred nimi ušiel; Perseus vrátil okrídlené sandále *Hermovi*, prilbu *Hádovi* a kapsu *nymfám*; Medúzinu hlavu venoval *Aténe*, ktorá si ju potom pripevnila na prsný pancier (pozri *gorgoneion*); keď *Akrisios* videl, že sa Perseus nechce pomstiť, vrátil späť na ostrov, ale svojmu osudu predsa neušiel; počas slávnostných hier ho nechtiac usmrtil hodeným diskom; v žiali sa Perseus rozhodol opustiť *Argos* a vymeniť si s priateľom *Megapentom* hrad v *Argu* za *Tyrins*; Perseus v okolí *Týrynu* vybudoval mocné hrady *Mideu* a *Mykény*; nakoniec boli Perseus a *Andromeda* z vôle bohov premenení na súhvezdie (pozri *metamorfóza*); na zemi zanechali slávnych potomkov: najstaršieho syna *Alkaia*, ktorý sa stal kráľom v *Týryne*, *Elektryóna* a *Stenela*, ktorí sa stali kráľmi v *Mykénach*; najslávnejším potomkom Persea bol jeho vnuk *Hérakles*; Perseus sa stal praotcom perzských kráľov; mýtus o Perseovi spomína už *Homér* a zachoval sa na vyše 100 *vázových malbách*, niektoré z nich pochádzajú už zo 6.st.pr.Kr.: Perseus na úteku po zabití Medúzy (30 váz), Perseus zabíjajúci Medúzu (16 váz), Perseus s *Danae* a truhlicou (15 váz), Perseus a *Andromeda* (14 váz) a ď.; v 2.pol.4.st. pr.Kr. namaľoval *Nikias* obraz Perseus a *Andromeda*; dochoval sa v pompejskej kópii z čias okolo 70 po Kr. (dnes v Národnom múzeu v Neapole; pozri *pompejské maliarstvo*); najstaršie sochárske dielo Perseus zabíja Medúzu zachované na *metope* tzv. chrámu C v *Selinunte* z čias okolo 540-530 pr.Kr. dnes v Národnom múzeu v *Palerme* (*Selinunte* - grécke antické mesto na juhozápadnom pobreží *Sicílie*, dnes v ruinách); antické sochárstvo: *helenistický* reliéf Perseus oslobodzujúci *Andromedu* (dnes Kapitolské múzeum v *Ríme*); mozaika: Perseus a *Andromeda* (pol.2.st.pr.Kr.; Múzeum *Bardo* v *Tunise*); novoveké maliarstvo: *P.di Cosimo*: Perseus s oslobodenou *Andromedou* (15.st.), *Tizian*: Perseus a *Andromeda* (1555; *Wallaceova zbierka* v *Londýne*), *Tintoretto*, *R.Manetti*: *Andromeda oslobodzovaná Perseom* (1589, *Villa Borghese* v *Ríme*), tri obrazy *Rubensa*: Perseus a *Andromeda* (1620-40, štátne múzeá v *Berlíne*, v *Prade* a *Ermitáži*); *Lemoine*, *R.Mengs*, *E.Burne-Jones*, *Filla*, *Hynais*; novoveké sochárstvo: *B.Cellini*: Perseus (1545-54, *Loggia dei Lanzi* vo *Florencii*), *P.Puget*: Perseus oslobodzuje *Andromedu* (1684, *Louvre*), dve sochy *A.Canovu*: Perseus s hlavou Medúzy (1792, *Vatikánske múzeá* a 1800 v *Ermitáži*) *Rodin*: Perseus a *Gorgona* (*Rodenove múzeum* vo *Philadelphii*); pozri *Filemón* a *Baukida*

[http://it.wikipedia.org/wiki/Perseo_\(mitologia\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Perseo_(mitologia))

Perseus s hlavou Medúzy (rímska freska z Villy San Marco v Stabiae)

Perseus s hlavou Medúzy (Boetius: Scholia In Germanicum Sangermanensia, 950)

Ch. de Pisan: Perseus a Andromeda (miniatura z L'épître d'Othéa, 1450-1475)

G. Vasari: Perseus a Andromeda (1570)

B. Cellini: Perseus s hlavou Medúzy (1545-1554)

P. di Cosimo: Perseus oslobodzuje Andromedu (1510-1515)

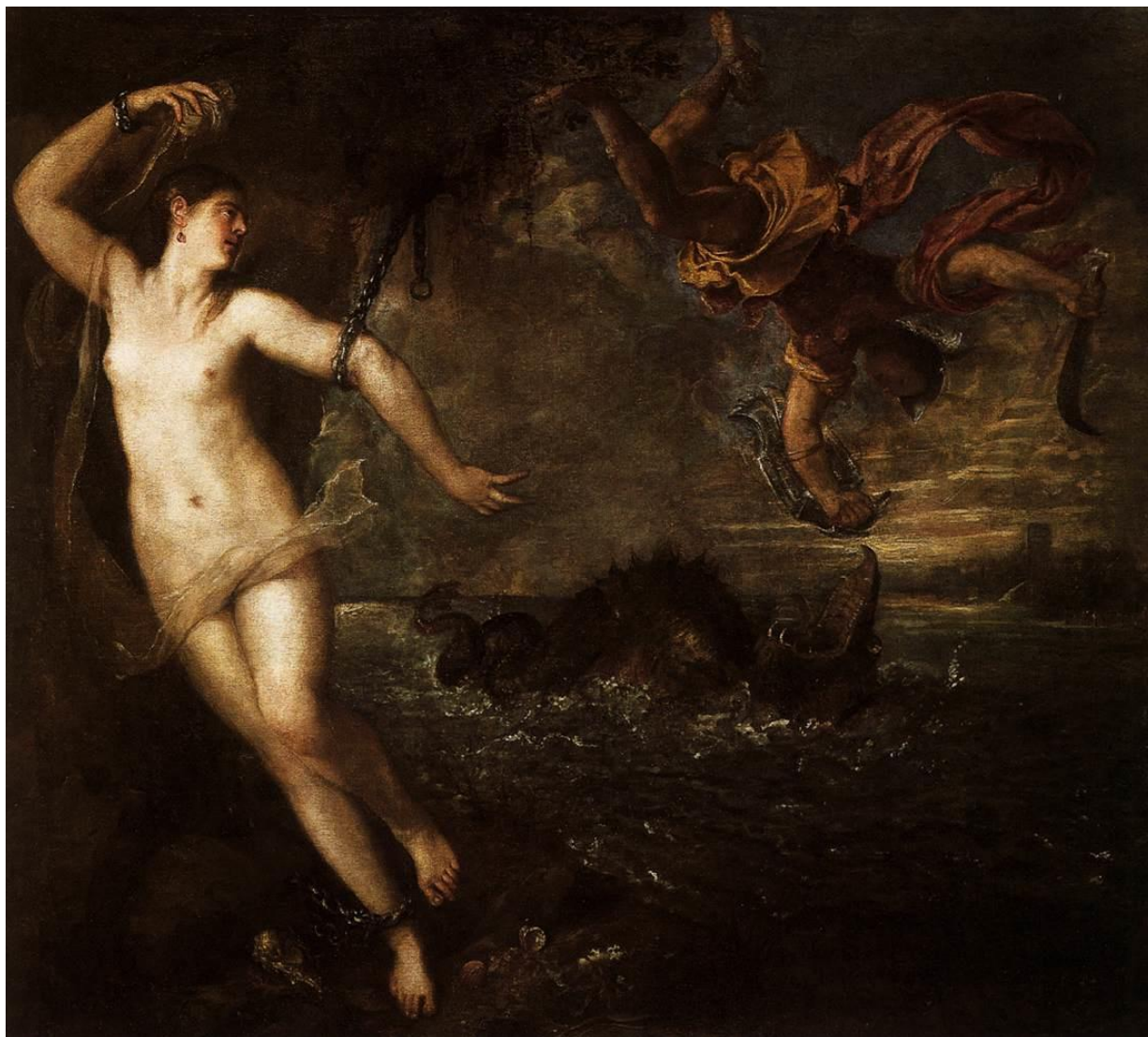
P. Veronese: Perseus oslobodzuje Andromedu (1576-1578)

A. Carracci a Domenichino: Perseus a Fineus (freska Galerie Farnese v Ríme, 1604-1606)

L. Giordano: Perseus mení Finea na kameň (17.st.)

Tizian: Perseus a Andromeda (16.st.)

T. van Thulden: Perseus oslobodzuje Andromedu (17.st.)

Q. Boel II. podľa D. Fetti: Perseus oslobodzuje Andromedu (lept, 1673)

A. R. Mengs: Perseus a Andromeda (18.st.)

Ch.-A. Coypel: Perseus zachraňuje Andromedu (18.st.)

G. Cesari: Perseus zachraňuje Andromedu

L. F. Leighton: Perseus na Pegasovi ponáhl'a zachrániť Andromedu

Autor neuvedený: Perseus zachraňuje Andromedu

S. Dalí: Perseus (1976)

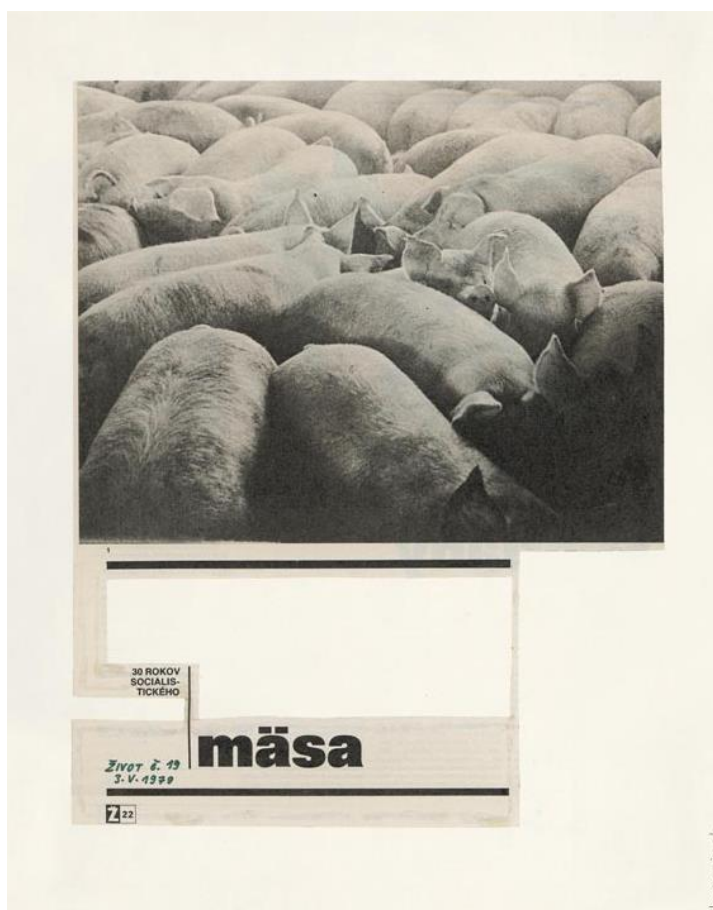
persevant - najnižší stupeň *herolda*, pomocník; najvyšším stupňom bol *kráľovský herold*; pozri *heraldika*

Perseverantia - v kresťanskej *alegórii*: *vytrvalosť*, zobrazovaná ako ženská postava s korunou; vo význame neúnavnosti symbolizovaná *oslom*; pozri *Cnosti a Neresti, atribúty a symboly*

persifláž - obecné: posmešné napodobovanie, zosmiešnenie, ironizovanie; výtvarný prístup alebo technika v 2.pol.20.st.; pozri *vtip; umenie*

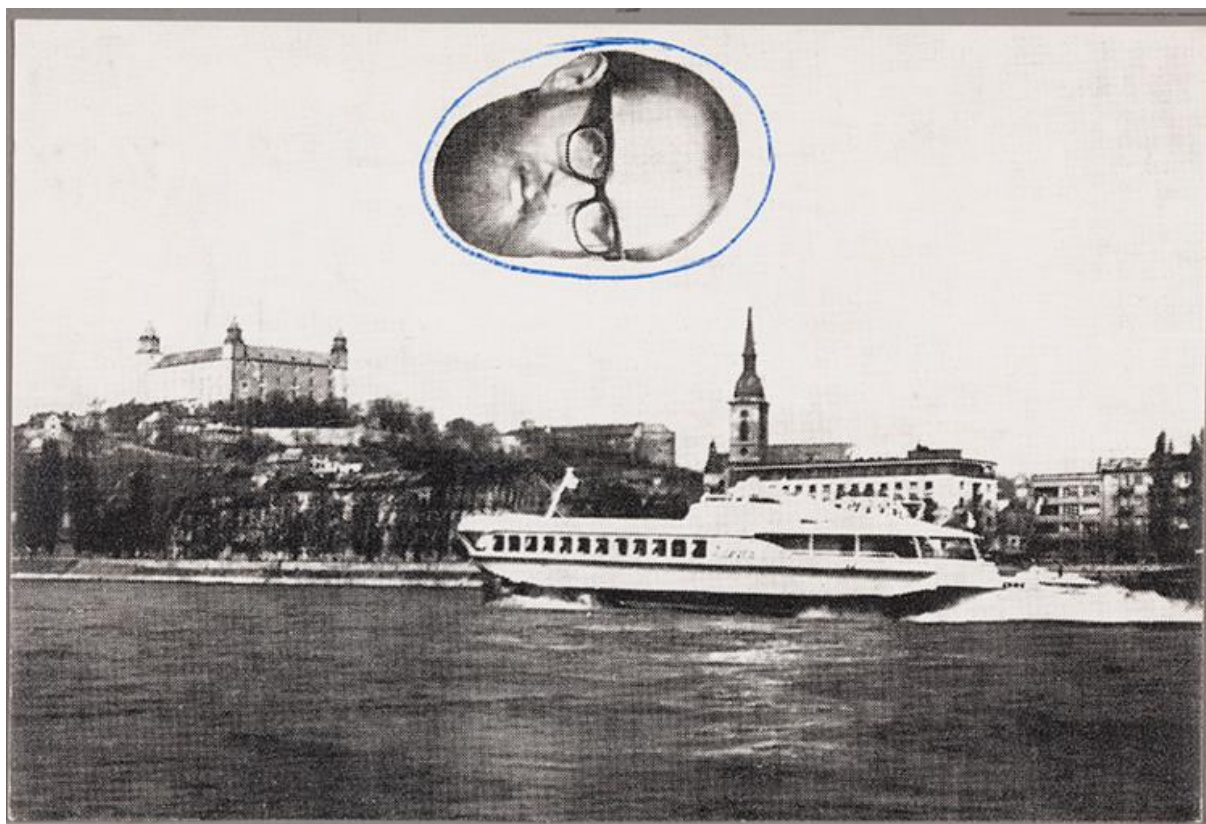
M. Bočkay: Olej na plátne

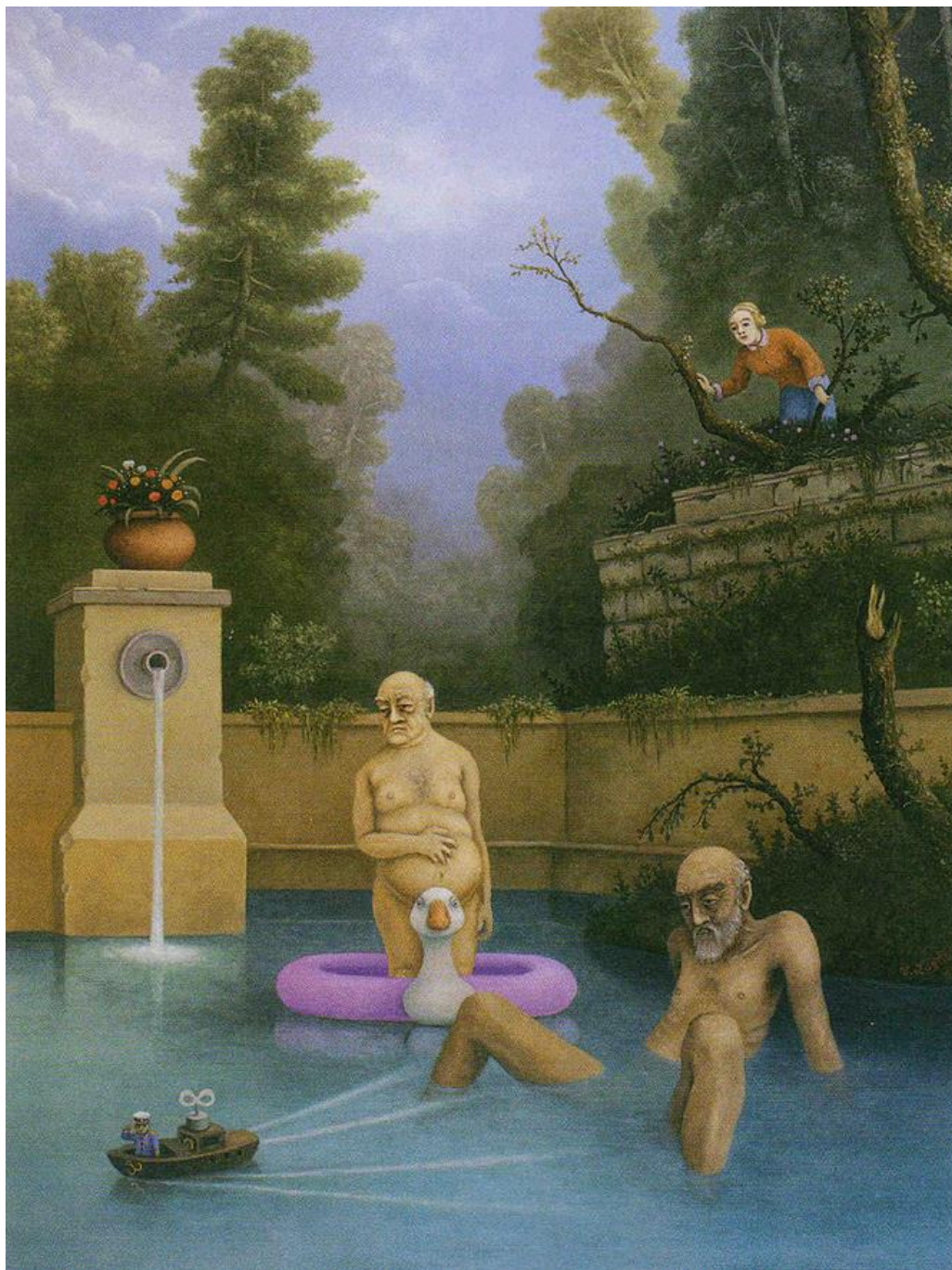
J. Koller: 30. rokov socialistického mäsa (Život č. 19. 3. V. 1979) (persifláž, 1979)

J. Koller: Tatry (persifláž, 1978)

J. Koller: Univerzálna futurologická osobnosť (černo-biela tlač, čínske pero, 1971)

V. Lustig: Zuzana a dvaja starci (persifláž, 2002)

persio - druh starovekého *farbiva organického* získavaného z *lišajníku*; práškové višňovo červené alebo modro fialové farbivo získané vysušením orsejovej pasty (pozri *orsej*); pozri *lakmus*

persona - v úzkom význame *maska* užívaná ako súčasť magických obradov starovekých národov; v spojení s rituálnym tancom sa stala súčasťou *antického divadla*, kde vo forme tragických, komických a *satyrských* masiek predstavovala určitý ľudský typ; pozri *Prosópon*

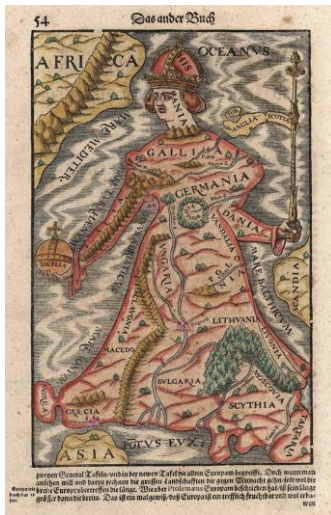
personálie - v knihovníctve: publikácie, obsahujúce materiál, ktorý charakterizuje život a činnosť určitej skutočnej osoby (životopisy, spomienky, korešpondenciu, nekrológy apod.); pozri *dielo literárne*

personifikácia - zobrazenie abstraktného pojmu v ľudskej podobe (pozri *fantastickosť*); pozri *Bavaria*, *Germania*, *Franconia/Frankonia*, *Bohemia*, *Moravia*, *Praha*, *Berolina*, *Silesia*, *Britania*, *John Bull*, *Marianna*, *Afrika*, *Glória*; *Korunovácia Panny Márie*; *bohovia*; porovnaj *galský kohút*, *fyrgická čiapka*; *Cnosti a Neresti*; *atribúty*, *symboly*, *alegórie* a *prirovnania*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Personifications>

É. Le Hongre: Seina (17.st., záhrada Paláca vo Versailles)

Sebastian Munster: Európa ako kráľovná
Guercino: Personifikácia astrológie (1650-1655)

A. R. Mengs: Hesperos alebo personifikácia večera

A. R. Mengs: Helios ako personifikácia poludnia

personifikácia Írska - pozri *Cailleach*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Personifications_of_Ireland

personifikácia národná - *národná personifikácia*

personifikácia v severskej mytológii - pozri *Dagr, Jord, Nott, Sól, severská mytológia*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Personifications_in_Norse_mythology